

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

En beskrivning av ungdomars villkor

UNGDOMSSTYRELSEN

är en statlig myndighet som verkar för att unga ska få verklig tillgång till makt och välfärd. Det gör vi genom att:

- ta fram och förmedla kunskap om ungas levnadsvillkor.
- följa upp riksdagens och regeringens mål för den nationella ungdomspolitiken och stödja kommunerna i deras ungdomspolitiska arbete.
- fördela bidrag till och stödja metodutveckling inom ungas fritid och föreningsliv samt inom internationellt ungdomssamarbete.

© Ungdomsstyrelsens skrifter 2006:3

ISSN 1651-2855

ISBN 91-89050-80-0

projektledare Rikard Ambumsgård

produktionssamordnare Ingrid Bohlin

grafisk form Christián Serrano

tryck Edita

distribution Ungdomsstyrelsen, Box 17 801, 118 94 Stockholm

tfn 08-566 219 00, *fax* 08-566 219 98

e-post: info@ungdomsstyrelsen.se

webbplats: www.ungdomsstyrelsen.se

Förord

Ungdomsstyrelsen har haft i uppdrag att göra en kvantitativ sammanställning av indikatorer som belyser ungdomars levnadsvillkor. Sammanställningen bygger på uppföljningar och redovisningar av ungdomars villkor som gjorts av de myndigheter som regeringen har identifierat. Myndigheternas redovisningar har skett inom ramen för det egna verksamhetsområdet. *Ung idag 2006* är den första sammanställningen av indikatorer inom det nya systemet för uppföljning av den nationella ungdomspolitik.

Den nationella ungdomspolitik är sektorsövergripande och tolv myndigheter har varit involverade i årets uppföljningsarbetet. I denna rapport redovisar Ungdomsstyrelsen myndighetens sammanställning och reflektioner kring ungdomars levnadsvillkor och lämnar förslag på utvecklingsområden inför kommande uppföljningar.

Rapporten har sammanställts inom verksamhetsområdet Nationell och kommunal ungdomspolitik av utredarna Rikard Ambumsgård (samordnare), Lisa Modée, Ola Sjöberg, Nils-Olof Zethrin samt verksamhetsområdeschef Inger Ashing.

Ungdomsstyrelsen vill tacka de myndigheter som har varit involverade i uppföljningsarbetet.

Per Nilsson
generaldirektör, Ungdomsstyrelsen

Innehåll

- 7 **KAPITEL 1**
INLEDNING
- 13 **KAPITEL 2**
LÄRANDE OCH PERSONLIG UTVECKLING
- 31 **KAPITEL 3**
HÄLSA OCH UTSATTHET
- 75 **KAPITEL 4**
INFLYTANDE OCH REPRESENTATION
- 89 **KAPITEL 5**
EGEN FÖRSÖRJNING
- 125 **KAPITEL 6**
KULTUR OCH FRITID
- 131 **KAPITEL 7**
AVSLUTANDE DISKUSSION
- 141 **NOTER**

KAPITEL 1

Inledning

Uppdraget

Regeringen har inför budgetåret 2006 gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att sammanställa en rapport som belyser utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor kvantitativt. Med denna rapport redovisar Ungdomsstyrelsen uppdraget.

”Ungdomsstyrelsen skall göra en enkel kvantitativ sammanställning av berörda myndigheters uppföljning av befintliga indikatorer som belyser utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2006 respektive 31 mars 2007.”

Bakgrund

Ungdomsstyrelsen har samordnat uppföljningen av den nationella ungdomspolitiken sedan 2000/2001. Fram till 2004 följdes ungdomspolitiska delmål upp av ett tiotal statliga myndigheter och Ungdomsstyrelsen har årligen redovisat en samlad rapport över utvecklingen av delmålen. Ungdomsstyrelsen redovisade 2003¹ en fördjupad analys av utvecklingen av ungas levnadsförhållanden i förhållande till målen för den nationella ungdomspolitiken och lämnade även förslag på

utveckling av ett nytt målstyrningssystem för ungdomspolitiken. Statskontoret presenterade samma år rapporten *Målstyrningssystemet för ungdomspolitiken* (Statskontoret 2003:24) med ett antal förslag på hur styr- och uppföljningssystemet för ungdomspolitiken borde utformas.

Genom den ungdomspolitiska propositionen *Makt att bestämma – rätt till välfärd*² beslutade riksdagen i december 2004 om två nya övergripande mål för den nationella ungdomspolitiken:

Ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd

Ungdomar ska ha verklig tillgång till makt

Fem huvudområden för samordning och analys identifierades; lärande och personlig utveckling, hälsa och utsatthet, inflytande och representation, egen försörjning samt kultur och fritid. I propositionen slås fast att ungdomspolitiska insatser ska integreras i verksamheten hos de politikområden som är av relevans för ungdomars levnadsvillkor. Ungdomspolitiken ska utgå från befintliga mål inom dessa politikområden och uppföljning ska ske inom respektive område. Utgångspunkt för uppföljningen av den nationella ungdomspolitiken är den ordinarie mål- och resultatstyrningsstrukturen i staten. En central del i uppföljningssystemet är årliga redovisningar av indikatorer inom berörda politikområden.

Under 2005 hade Ungdomsstyrelsen i uppdrag att i dialog med berörda myndigheter identifiera indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Uppdraget redovisades med rapporten *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor – på väg mot ett uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken*.³

I enlighet med det nya uppföljningssystemet för ungdomspolitiken ska berörda myndigheter årligen i eller i samband med årsredovisningen redovisa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor inom ramen för den egna verksamheten. Redovisningen görs dels till ansvarigt departement, dels till Ungdomsstyrelsen. Ungdomsstyrelsen sammanställer därefter de enskilda redovisningarna.

Myndigheterna

Tolv myndigheter är involverade i årets uppföljning och redovisning av indikatorer kring ungdomars levnadsvillkor. De myndigheter som har varit involverade i uppföljningen och vars redovisningar denna rapport bygger på är: Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Boverket, Brottsförebyggande rådet, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Ungdomsstyrelsen, Valmyndigheten samt Verket för näringslivsutveckling.

Uppföljningssystemet

Ungdomar är en i många avseenden heterogen grupp. Ungdomars förutsättningar, värderingar och faktiska levnadsvillkor varierar och offentliga insatser för ungdomar ska ta hänsyn till ungdomars olika förutsättningar. Den nationella ungdomspolitiken ska verka för att minska skillnaderna i levnadsvillkoren inom ungdomsgruppen och tydligare belysa levnadsvillkoren för de ungdomar som av olika anledningar har svårare än andra att få verklig tillgång till välfärd och makt.

Ett urval bakgrundsfaktorer har därför identifierats för att belysa särskilda grupper av unga. Levnadsvillkoren för ungdomar kan skilja sig åt beroende på kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund, kulturell och socioekonomisk bakgrund, geografisk hemvist och eventuella funktionshinder. Det är regeringens intention att uppföljningssystemet således ska belysa skillnader i utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor med utgångspunkt i just dessa faktorer. Uppföljningarna ska också i möjligaste mån tillåta internationella jämförelser.

En stor del av de beslut som påverkar ungdomars villkor fattas på kommunal nivå. En kunskapsbaserad sektorsövergripande kommu-

nal ungdomspolitik är avgörande även för den nationella ungdomspolitikens genomslag. Det är därför av stor vikt att uppföljningar och analyser av ungdomars levnadsvillkor sker på ett sätt som ger relevant kunskap för kommunerna och för den regionala nivån. Ungdomspolitik- en ska bidra till att offentliga insatser för att förbättra ungdomars levnadsvillkor baseras på goda kunskaper om just ungdomar. Huvudde- len av uppföljningarna av ungdomars livssitua- tion sker inom respektive politikområde. Den nationella ungdomspolitik- en bör generera så- dan samlad kunskap om ungdomars livssitua- tion som inte kan erbjudas genom uppfölj- ningar inom de enskilda politikområdena.⁴

Rapportens upplägg

Redovisningen utgår från den nationella ungdomspolitikens fem huvudområden. Huvudområdena utgörs av ett antal centrala politikområden. Politikområdena konkretise- ras av ett eller flera politikområdesmål. Det är myndigheter verksamma inom de aktuella politikområdena som har följt upp och redovi- sat indikatorer på ungdomars situation med ut- gångspunkt i de angivna målen. Efter varje politikområdesmål anges vilken myndighet som har lämnat underlag till rapporten. Varje huvudområde inleds med en förteckning över redovisade politikområden, politikområdes- mål, indikatorer samt vilken myndighet som har lämnat uppgifter.

I rapporten redovisas myndigheternas upp- följningar av indikatorer. Uppföljningarna har i en del fall kortats ner och presenteras som sammanfattningar. Myndigheternas uppfölj- ningar är olika utformade, en del myndigheter har både kvantitativa redogörelser och kom- mentarer/analyser, medan andra enbart redo- visar tabeller. Dessa variationer avspeglar sig i

rapporten. Ungdomsstyrelsen vill understryka att myndigheten inte svarar för data presente- rade av andra myndigheter än Ungdoms- styrelsen utan hänvisar till berörda myndighe- ter. Eftersom Ungdomsstyrelsen i vissa fall har bearbetat övriga myndigheters underlag har samtliga involverade myndigheter erbjudits möjlighet att komma med synpunkter på Ungdomsstyrelsens rapport.

I slutet av varje avsnitt resonerar Ungdoms- styrelsen kring ungdomars levnadsvillkor ba- serat på myndigheternas uppföljningar inom ramen för det aktuella huvudområdet. Avslut- ningsvis gör Ungdomsstyrelsen en samlad be- dömning av ungdomars levnadsvillkor i rela- tion till den nationella ungdomspolitikens över- gripande mål och reflekterar kring arbetet med uppföljningssystemets första samlade rapport.

Viktigt att uppmärksamma

I 2006 års sammanställning av uppföljning av indikatorer på ungdomars levnadsvillkor synliggörs intressanta förhållanden som är särskilt angelägna att lyfta inom ett flertal områden. Några sådana förhållanden är att:

- det råder stora skillnader mellan pojkar och flickor, och mellan elever med svensk och utländsk bakgrund i skolan. Flickor presterar bättre än pojkar och elever med svensk bakgrund presterar bättre än elever med utländsk bakgrund. (Kapitel 2 Lärande och personlig utveckling)
- andelen elever som anser att deras skola gör mycket för att förhindra mobbning och annan kränkande behandling ökade från 50 till 75 procent mellan 1993 och 2003. Andelen som känner sig mobbade har varit oförändrat under samma period. (Kapitel 3 Hälsa och utsatthet)
- 27 procent av de unga kvinnorna ofta känner ångslan och oro och att 24 procent avstår från att gå ut på kvällen för att de är rädda. (Kapitel 3 hälsa och utsatthet)
- även om det finns tendenser till minskad alkoholkonsumtion bland elever i årskurs nio har cirka 30 procent av unga kvinnor och män mellan 16 och 24 år en riskabel alkoholkonsumtion, och antalet unga som vårdas för alkoholintoxikation är högt för både unga män och kvinnor. (Kapitel 3 Hälsa och utsatthet)
- pojkar både utför och drabbas av grov brottslighet, som våld, misshandel och grov stöld, oftare än flickor. Antalet lagförda flickor ökade dock betydligt mer än motsvarande antal pojkar mellan 2003 och 2004. (Kapitel 3 Hälsa och utsatthet)
- ungas representativitet i riksdag, kommun och landsting är låg, och att unga hoppar av sina uppdrag under mandatperioden i större utsträckning än äldre. (Kapitel 4 Inflytande och representation)
- andelen långtidsarbetslösa 2005 var högst bland dem i åldrarna 26–29 år. Det är också i denna grupp som långtidsarbetslösheten har ökat mest mellan åren 2003 och 2005. (Kapitel 5 Egen försörjning)
- det råder brist på små och billiga lägenheter, sådana som unga efterfrågar, i hälften av landets kommuner. (Kapitel 5 Egen försörjning)
- en stor andel ungdomar är medlemmar i föreningar och att föreningslivet därmed är en viktig arena för ungdomar. Så många som två tredjedelar är på något sätt delaktiga i föreningslivet varav idrotten dominerar med 60 procent av den totala medlemsfrekvensen. (Kapitel 6 Kultur och fritid)

KAPITEL 2

Lärande och personlig utveckling

Att utvecklas som människa och skaffa sig nya kunskaper är en viktig aspekt av välfärden. Kunskap är en förutsättning för att kunna utöva inflytande. Kunskap är därmed ett instrument för att förverkliga det ungdomspolitiska målet om

att ungdomar ska ha tillgång till makt. Huvudområdet ska hantera ungdomars tillgång till lärande och personlig utveckling, såväl formell som icke-formell utbildning och informellt lärande.

Politikområde	Politikområdesmål	Indikator	Uppgiftslämnare
Utbildningspolitik	En skola som ger alla kunskap och utveckling – en skola där alla elever har rätt och möjlighet till framsteg	<ul style="list-style-type: none"> • Andel elever som, enligt slutbetygen, når målen för åk 9 i 16 ämnen • Andel elever som är behöriga till gymnasieskolan • Andel elever från gymnasieskolan som ger grundläggande behörighet till högskolestudier • Andel 20–25-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan • Andel elever i åk 9 med minst betyget godkänd från nationella ämnesprov • Andel av dem som är berättigade till undervisning i modersmålet i grundskolan som får undervisning i modersmål • Andel elever som har övergått till högskolan inom 3 år efter avslutad gymnasieskola 	Skolverket
Utbildningspolitik	Alla elever skall ha möjlighet till en likvärdig utbildning av hög kvalitet	Lärartäthet och lärarbehörighet	Skolverket
Utbildningspolitik	Alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sina kompetenser för att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning	Antal kommuner som i egen regi eller via annan utbildningsanordnare erbjuder komvux på olika nivåer	Skolverket
Näringspolitik	Främja en hållbar tillväxt och en ökad sysselsättning genom insatser för ökad konkurrenskraft och fler och växande företag	Ungdomars attityder till företagande ⁵	Verket för näringslivsutveckling

Utbildningspolitik

Uppföljning av indikatorer inom utbildningspolitiken har gjorts av Skolverket. Skolverket anser att de indikatorer som har valts bör utvärderas under kommande år för att bedöma om de är lämpliga som indikatorer för ungdomspolitiken.

*”En skola som ger alla kunskap och utveckling
– en skola där alla elever har rätt och möjlighet till framsteg”*

Skolverket

- Andel elever som, enligt slutbetygen, når målen för åk 9 i 16 ämnen.

Under de senaste fem läsåren har andelen elever som enligt slutbetygen når målen för årskurs 9 i 16 ämnen ökat något, från knappt 79 till knappt 81 procent. Andelen flickor som når målen är konstant högre än andelen poj-

kar, men skillnaderna mellan könen har minskat något då man jämför läsåret 2000/2001 med läsåret 2004/2005. Måluppfyllelsen är betydligt högre bland elever med svensk bakgrund än bland elever med utländsk bakgrund.

Tabell 2.1. Andel elever som, enligt slutbetygen, når målen för årskurs 9 i 16 ämnen. Procent

Läsår	Totalt	Kön		Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund
		Flickor	Pojkar		
2000/2001	78,9	82,7	75,4		68,2
2002/2003	79,7	82,6	77,0		69,0
2004/2005	80,7	83,4	78,0	82,6	68,7

Källa: Skolverket.

Skolverket

- Andel elever som är behöriga till gymnasieskolan.

Andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan har varit relativt oförändrad de senaste fem läsåren. Skillnaderna mellan könen har också varit desamma under denna period. Andelen elever med utländsk bakgrund som är

behöriga till gymnasieskolan är betydligt lägre än andelen elever med svensk bakgrund som är behöriga till gymnasieskolan, 77 respektive 91 procent.

Tabell 2.2. Andel elever som är behöriga till gymnasieskolan. Procent

Läsår	Totalt	Kön		Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund
		Flickor	Pojkar		
2000/2001	89,2	91,0	87,4		78,4
2002/2003	89,9	91,0	88,7		79,5
2004/2005	89,2	90,7	87,7	91,0	77,4

Källa: Skolverket.

Skolverket

- Andel elever med slutbetyg från gymnasieskolan som ger grundläggande behörighet till högskolestudier.

Andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan som ger grundläggande behörighet till högskolestudier har ökat från knappt 85 procent läsåret 2000/2001 till knappt 89 procent läsåret 2004/2005. Andelen kvinnor med

grundläggande behörighet till högskolestudier är cirka fem procentenheter högre än andelen män. Andelen elever med svensk bakgrund som uppnår högskolebehörighet är väsentligt större än andelen elever med utländsk bakgrund.

Tabell 2.3. Andel elever med slutbetyg från gymnasieskolan som ger grundläggande behörighet till högskolestudier.⁶ Procent

Läsår	Totalt	Kön		Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund
		Flickor	Pojkar		
2000/2001	84,6	87,8	81,3	86,0	75,0
2002/2003	89,2	91,9	86,6	90,3	81,5
2004/2005	88,9	91,3	86,5	90,1	80,5

Källa: Skolverket.

Skolverket

Andel 20–25-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan.

Andelen med slutbetyg från gymnasieskolan i åldersgruppen 20–25 år har varit relativt konstant under de senaste åren och var cirka 80 procent 2004. Andelen kvinnor med slutbetyg

från gymnasieskolan har de senaste fem åren varit genomgående högre än andelen män, 2004 var det cirka 83 procent kvinnor och 78 procent män.

Tabell 2.4. Andel med slutbetyg från gymnasieskolan i åldersgruppen 20–25 år. Procent

År	Totalt	Kvinnor	Män
2001	80,2	82,5	78,0
2002	79,5	81,9	77,2
2003	79,5	82,0	77,0
2004	80,2	82,6	77,9

Källa: SCB

Skolverket

- Andel elever i åk 9 med minst betyget godkänd från nationella ämnesprov.

Provbetyg i nationella ämnesprov har samlats in som en totalinsamling från och med 2003. Därför redovisas resultaten endast från och med detta år.

Andelen elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov i matematik har minskat något, från cirka 91 till cirka 88 procent, under de senaste tre åren. Några större skillnader i resultat mellan könen förekommer inte. Skillnaderna i resultat mellan elever med svensk bakgrund och elever med utländsk bakgrund är stora, och andelen elever med minst betyget godkänd är mer än 10 procentenheter högre för elever med svensk bakgrund än för elever med utländsk bakgrund.

Andelen elever med minst betyget godkänd är högst i delprovet för muntlig förmåga, omkring 97 procent. Genomgående är andelen godkända i de tre delproven hög. Andelen flickor med minst betyget godkänd är avsevärt högre i alla tre delprov än andelen pojkar. Elever med svensk bakgrund har också genomgående bättre resultat än elever med utländsk bakgrund. Skillnader baserat på elevernas bakgrund är störst när det gäller resultatet i delprovet för läsförståelse.

Tabell 2.5. Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov (matematik) för årskurs 9. Procent

MATEMATIK					
Tidpunkt	Totalt	Kön		Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund
		Flickor	Pojkar		
vt 2003	90,8	90,7	90,9	91,8	84,9
vt 2004	87,4	87,2	87,6	88,7	78,8
vt 2005	87,7	87,8	87,6	89,2	77,9

Källa: Skolverket.

Tabell 2.6. Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov (svenska) för årskurs 9. Procent

SVENSKA					
Tidpunkt	Totalt	Kön		Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund
		Flickor	Pojkar		
Läsförståelse					
vt 2003	91,3	94,1	88,6	91,9	86,2
vt 2005	87,5	91,6	83,4	87,9	82,9
Muntlig förmåga					
vt 2003	97,0	98,0	96,1	97,1	96,4
vt 2005	97,2	98,0	96,3	97,2	96,7
Skriftlig förmåga					
vt 2003	95,2	97,4	93,1	95,3	94,5
vt 2005	91,3	95,2	87,5	91,4	89,9

Källa: Skolverket.

Tabell 2.7. Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov (svenska) för årskurs 9. Procent

SVENSKA SOM ANDRASPRÅK					
Tidpunkt	Totalt	Kön		Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund
		Flickor	Pojkar		
Läsförståelse					
vt 2003	66,3	70,3	62,7	75,3	64,1
vt 2005	59,7	64,6	55,8	68,8	59,4
Muntlig förmåga					
vt 2003	88,2	91,5	85,3	83,8	89,2
vt 2005	90,0	92,0	88,4	94,1	89,9
Skriftlig förmåga					
vt 2003	86,5	89,7	83,7	82,1	87,5
vt 2005	75,3	80,1	71,5	83,7	75,1

Källa: Skolverket.

Andelen godkända i läsförståelse bland elever med svenska som andraspråk är genomgående låg medan resultaten i de övriga två delproven är betydligt bättre och andelen godkända är 90 procent i delprovet för muntlig förmåga. Flickor hade vårterminen 2005 genomgående bättre resultat än pojkar och elever i ämnet svenska som andraspråk med svensk bakgrund hade bättre resultat än elever med utländsk bakgrund i delproven i ämnet svenska som andraspråk. Det ska tilläggas att antalet elever med svensk bakgrund som deltog i de nationella ämnesproven i svenska som andraspråk är mycket litet, cirka 100–150 elever.

Andelen elever med minst betyget godkänd i de nationella ämnesproven i engelska är genomgående hög, över 90 procent. Flickor har bättre resultat än pojkar och elever med svensk bakgrund har bättre resultat än elever med utländsk bakgrund i alla delprov. Skillnaden mellan elever med svensk och elever med utländsk bakgrund är mindre i det nationella ämnesprovet i engelska än i proven i övriga ämnen.

Tabell 2.8. Andel elever med minst betyget godkänd i provbetyg från nationella ämnesprov (engelska) för årskurs 9. Procent

ENGELSKA					
Tidpunkt	Totalt	Kön		Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund
		Flickor	Pojkar		
Muntlig förmåga					
vt 2003	94,9	95,6	94,2	95,5	91,5
vt 2005	96,0	96,4	95,7	96,4	93,3
Receptiv förmåga					
vt 2003	91,9	92,4	91,4	92,9	85,9
vt 2005	92,5	92,8	92,3	93,4	86,6
Skriftlig förmåga					
vt 2003	93,8	95,5	92,2	94,3	90,9
vt 2005	94,6	96,0	93,2	95,1	91,1

Källa: Skolverket.

Skolverket

- Andel av dem som är berättigade till undervisning i modersmålet i grundskolan som får undervisning i modersmål.

Andelen av dem som är berättigade till och som får undervisning i modersmål har ökat något under de fem senaste åren och närmar sig nu 55 procent. Andelen flickor som deltar i undervisning i modersmål är högre än andelen pojkar.

Tabell 2.9. Andel av dem som är berättigade till undervisning i modersmål som får undervisning i modersmål (grundskola, gruppdata på årskursnivå). Procent

Läsår	Totalt	Flickor	Pojkar
2000/2001	52,2	53,5	50,9
2002/2003	54,1	55,5	52,8
2004/2005	54,8	56,4	53,2

Källa: Skolverket.

Skolverket

- Andel elever som har övergått till högskolan inom 3 år efter avslutad gymnasieskola.

Andelen elever som övergår till studier i högskolan inom 3 år efter avslutad gymnasieutbildning har ökat från cirka 38 procent bland dem som avslutade sin gymnasieutbildning läsåret 1996/1997 till cirka 46 procent för de elever som avslutade sin gymnasieutbildning 2000/2001. Andelen kvinnor som övergår till högskolestudier inom tre år efter gymnasieskolan är högre än andelen män. Elever med utländsk

bakgrund övergår i hög grad – närmare 50 procent – till högskolestudier inom tre år efter gymnasieutbildningen. Preliminära siffror, som inte finns med i tabellen, för andelen elever som övergick till studier i högskolan inom 3 år efter avslutad gymnasieutbildning 2001/2002 är cirka 45 procent. Skillnaderna mellan män och kvinnor är dock stor, 39 respektive 50 procent.

Tabell 2.10. Andel elever som övergått till högskolan inom 3 år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan. Procent

Läsår	Antal elever som slutfört gymnasieskolan	Antal i högskolan 3 år senare	Andel	Kön		Elever med utländsk bakgrund	Elever med svensk bakgrund
				Kvinnor	Män		
1996/1997	78 022	29 767	38,2	42,7	33,6		34,4
1998/1999	75 773	32 297	42,6	47,6	37,3		40,4
2000/2001	72 408	33 218	45,9	51,0	40,4	45,6	48,2

Källa: Skolverket.

“Alla elever skall ha möjlighet till en likvärdig utbildning av hög kvalitet”

Skolverket

- Lärartäthet och lärarbehörighet.

Indikatorerna utgör mått på i vilken mån olika elevgrupper har samma möjligheter till utbildning.

Under de fem senaste läsåren har andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning sjun-

kit från drygt 78 procent till drygt 74 procent. Lärartätheten har legat på en relativt oförändrad nivå under de senaste fem läsåren.

Tabell 2.11. Lärartäthet och lärarbehörighet, gymnasieskola

Läsår	Lärare totalt	därav tjänstgörande antal	Andel (%) med pedagogisk utbildning	Antal lärare (heltidstjänst) per 100 elever
2000/2001	31 876	29 662	78,8	7,9
2002/2003	34 199	32 001	75,3	8,2
2004/2005	36 184	34 084	74,2	8,1

Källa: Skolverket.

“Alla vuxna skall ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sina kompetenser för att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning.”

Skolverket

- Antal kommuner som i egen regi eller via annan utbildningsanordnare erbjuder komvux på olika nivåer.

Då det kommunala utbudet av vuxenutbildning granskas kan det konstateras att läsåret 2004/2005 fanns det färre kommuner som erbjöd kommunal vuxenutbildning än läsåret 1999/2000. Utvecklingen tyder på minskad tillgång

till kommunal vuxenutbildning. Utvecklingen kan dock tolkas på olika sätt och kräver närmare analyser. Antalet kommuner som erbjuder SFI och sårvux har ökat, vilket kan ses som en positiv utvecklingstrend.

Tabell 2.12. Antal kommuner som i egen regi eller via annan utbildningsanordnare erbjuder komvux på olika nivåer (grundläggande, gymnasial och påbyggnadsutbildning), SFI respektive sårvux

Läsår	Grundläggande komvux	Gymnasial komvux	Påbyggnadsutbildning	SFI	sårvux
1999/2000	270	282	143	242	203
2001/2002	266	278	126	241	197
2003/2004	259	276	122	247	203
2004/2005	257	274	117		211

Källa: Skolverket.

Näringspolitik

Verket för näringslivsutveckling, Nutek, har i uppdrag att redovisa information som rör ungdomars företagande. Redovisningen nedan utgår från den Entreprenörskapsbarometer som Nutek genomför årligen. Entreprenörskapsbarometern har utvecklats för att undersöka attityder till företagande. Undersökningen omfattar ett representativt urval av 3 000 unga människor i åldrarna 18–30 år. Redovisningen nedan är valda delar av Entreprenörskapsbarometern 2005.

”Främja en hållbar tillväxt och en ökad sysselsättning genom insatser för ökad konkurrenskraft och fler och växande företag”

Verket för näringslivsutveckling

- Ungdomars attityder till företagande.

Enligt Entreprenörskapsbarometern 2005 kan 76 procent av befolkningen i åldrarna 18 till 30 år tänka sig att bli företagare. Inställningen till företagande varierar emellertid mellan olika grupper. Män är mer positiva till att bli företagare än kvinnor. Personer födda i ett annat land

än Sverige är mer positiva till att bli företagare jämfört med personer födda i Sverige. Yngre (18–21 år) kan i större utsträckning tänka sig att bli företagare än äldre (26–30 år). De regionala skillnaderna vad gäller andelen som kan tänka sig att bli företagare är små.

Tabell 2.13. Andel företagare av samtliga sysselsatta 2002–2004, befolkningen 18–30 år samt undergrupper. Procent

Grupp	2002	2003	2004
Kvinnor	3	2	2
Män	6	6	6
Född utomlands ⁷	6	7	7
Född i Sverige	4	4	4
Kvinnor födda utomlands	2	3	5
Män födda utomlands	9	11	10
Kvinnor födda i Sverige	3	2	2
Män födda i Sverige	5	6	6
Samtliga	4	4	4

Källa: SCB (AKU)

Tabell 2.14. Andel som kan tänka sig att bli företagare, 18–30 år. Procent

Grupp	Kan tänka sig bli företagare
Kvinnor	71
Män	81
Född utomlands ⁷	78
Född i Sverige	75
Kvinnor födda utomlands	72
Män födda utomlands	84
Kvinnor födda i Sverige	70
Män födda i Sverige	80
Samtliga	76

Av de 18–30-åringar som har besvarat enkäten uppger nästan en tredjedel, 32 procent, att de skulle föredra att vara företagare framför att vara anställda. Män föredrar att vara företagare i större utsträckning än kvinnor. En högre andel bland personer födda utomlands, jämfört med personer födda i Sverige, uppger att de helst vill vara företagare. Andelen som helst vill vara företagare minskar med stigande ålder. Dessutom förstärks skillnaden mellan kvinnor och män med stigande ålder.

Andelen i befolkningen i åldern 18–30 år som helst vill vara företagare har ökat. År 2003 ville 29 procent helst vara företagare. År 2005 har denna andel ökat till 32 procent. Andelen kvinnor som skulle föredra att vara företagare har ökat. Vi kan samtidigt notera att andelen män som helst skulle vilja vara företagare nästan är oförändrad under den aktuella perioden. Detta gäller även personer födda utanför Sverige. De regionala skillnaderna är små.

År 2003 kunde 71 procent av befolkningen i åldrarna 18–30 år tänka sig att bli företagare. År 2005 var motsvarande andel 76 procent.

Tabell 2.15. Andel som uppger att de kommer att bli företagare de närmaste åren? 18–30 år. Procent

Grupp	Ja, inom fem år	Ja, inom tio år	Nej
Kvinnor	16	35	49
Män	28	33	39
Född utomlands	31	30	39
Född i Sverige	22	34	44
Samtliga	23	34	43

Skolan har betydelse för viljan att bli företagare. De som upplever att skolan uppmuntrat till företagande uppger i större utsträckning att de vill vara företagare än de som inte har känt sig uppmuntrade. Uppfattningen bland ungdomar i åldrarna 18–30 år om skolan har förmedlat kunskap om hur det är att vara företagare, respektive om skolan uppmuntrat till att bli företagare, är oförändrad under perioden 2003 till 2005. Ungefär var tredje person i åldersgruppen 18–30 år anser att skolan har förmedlat en uppfattning om hur det är att starta och driva företag. Kvinnor tycker i mindre utsträckning än män att skolan gett dem en uppfattning om hur det är att driva företag. Dessutom anser en lägre andel av kvinnorna att skolan uppmuntrat till företagande. Det finns ingen skillnad mellan personer födda i respektive utanför Sverige vad gäller andelen som fått en uppfattning om att driva företag genom skolan. Däremot upplever en något mindre andel personer födda utomlands att skolan har uppmuntrat till företagande.

Även förekomsten av förebilder har betydelse för inställningen till företagande. Bland dem som har någon i familjen, släkten eller den nära

bekantskapskretsen som är företagare, vill en större andel helst bli företagare jämfört med dem som inte har en förebild bland närstående. Bland personer födda utomlands har en något lägre andel en förebild i familjen, släkten eller den nära bekantskapskretsen som är företagare jämfört med personer födda i Sverige.

För att starta och driva ett företag krävs kunskap och information. Fyra av tio personer i åldrarna 18–30 år uppger att de vet vad som krävs för att starta företag. Vidare anser åtta av tio att de skulle klara av att starta ett företag. Andelen kvinnor som känner till vad som krävs för att starta ett företag är lägre än motsvarande andel män. Även andelen som anser att de skulle klara av att starta ett företag är lägre bland kvinnor. Skillnaden mellan personer födda i respektive utanför Sverige är i detta avseende liten. Hälften av de 18–30-åringar som besvarat enkäten vet vart man kan vända sig för att få information om att starta företag om det skulle bli aktuellt. Kvinnor uppger i mindre utsträckning än män att de vet vart de kan vända sig. Även personer födda utomlands är något mer osäkra på vart man kan vända sig för att få information om att starta företag.

Tabell 2.16. Andel som känner till vad som krävs respektive skulle klara av att starta företag, 18–30 år. Procent.

Grupp	Känner till vad som krävs för att starta		Skulle klara av att starta
	ja	Ja, ungefär	ja
Kvinnor	13	21	77
Män	21	26	83
Född utomlands	19	25	78
Född i Sverige	17	23	81
Samtliga	17	23	80

Ungdomsstyrelsens reflektioner

Ungdomars möjligheter till lärande och personlig utveckling är viktiga förutsättningar för deras tillgång till välfärd och makt. Att ha möjlighet att utvecklas och skaffa sig nya kunskaper är en viktig aspekt av välfärden. Unga människor ska därför ha samma möjligheter till lärande och personlig utveckling som äldre. Kunskap är också en förutsättning för att kunna utöva inflytande och är därmed ett viktigt instrument för att uppnå målet om att ungdomar ska ha tillgång till makt.

Tiden i grund- och gymnasieskolan kan vara en väg till vidare utbildning eller till arbete. På samma sätt som utbildning kan underlätta etablering på exempelvis arbetsmarknaden kan en misslyckad skolgång vara ett hinder för den samma. Att kunskap är makt är ett gammalt uttryck. Alla barn och ungdomar, oberoende av kön, geografisk hemvist, sexuell läggning, svensk eller utländsk bakgrund, sociala och ekonomiska förhållanden eller funktionshinder, ska ha tillgång till en likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Genomgående visar Skolverkets uppföljning att pojkar presterar sämre än flickor. Förhållandet mellan elever med svensk respektive utländsk bakgrund är påtagliga och den senare gruppen klarar sig generellt sätt sämre i utbildningen. Statistiken visar inte på tydliga orsaksamband men en sak är tydlig. Om man utgår från att kunskap är en förutsättning för att kunna utöva inflytande, och därmed ett instrument för att få tillgång till makt, och att kunskap ökar möjligheterna att utvecklas som människa, och därmed är en viktig förutsättning för välfärd, riskerar ungdomar med utländsk bakgrund att

få det svårare än andra ungdomar. Redovisningen visar även på skillnader mellan olika kommuntyper. Storstadskommunerna placerar sig sämst avseende behörighet till gymnasieskolan respektive högskolan. Däremot ligger samma kommuner i topp avseende andelen unga som har påbörjat högskolestudier inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning. Kommuner med färre invånare har en större andel behöriga till gymnasieskolan respektive högskolan efter avslutade grund- och gymnasiestudier än kommuner med en större befolkning.

Nuteks redovisning visar på oförändrat eller svagt ökat intresse för och ökad kunskap om entreprenörskap bland unga mellan 2003 och 2005. Huruvida det återspeglar de faktiska möjligheterna för unga att utveckla ett eget entreprenörskap och därmed utveckla sitt lärande och sin personliga utveckling är för tidigt att säga något om. Det finns en stor skilljelinje mellan män och kvinnor där män visar ett större intresse för eget företagande än kvinnor. Skillnaderna mellan kvinnor med svensk respektive utländsk bakgrund är små. Andelen män med utländsk bakgrund som visar intresse för eget företagande är påtagligt större än andelen män med svensk bakgrund som gör motsvarande.

Både inom utbildningspolitiken och inom näringspolitiken finns det märkbara skillnaderna mellan grupperna unga med svensk respektive utländsk bakgrund. Samtidigt som situationen för unga med utländsk bakgrund inom utbildningssystemet är mindre positiv tenderar unga med utländsk bakgrund att vara mer positiva till eget företagande. Både inom

utbildningspolitiken och inom näringspolitiken finns det grupper av unga som inte blir belysta. Det är till exempel anmärkningsvärt att vi inte kan säga något om situationen för funktionshindrade eller belysa skillnader i villkoren för unga beroende av deras socioekonomiska bakgrund.

Inför kommande uppföljningar bör även ungdomars kulturyttringar, behov av och tillgång till kulturella mötesplatser inkluderas. Deltagande i kulturlivet och eget kulturellt skapande bidrar till personlig utveckling. Tillgång till olika kulturella och estetiska uttrycksmedel och upplevelser bidrar till att människor utvecklas och blir självständiga och kritiskt tänkande människor. Se även avsnittet Kultur och fritid. Ungdomsstyrelsen efterlyser också statistik kring företagande bland unga och föreslår att statistikansvarig myndighet inom ramen för det ungdomspolitiska uppföljningssystemet redovisar sådana data.

KAPITEL 3

Hälsa och utsatthet

Både den faktiska och upplevda hälsan påverkar i hög grad en persons liv, liksom hans/hennes perspektiv på samhället och möjligheten till delaktighet. Vissa ungdomar är mer utsatta än andra. Huvudområdet omfattar såväl fysisk som psykisk hälsa samt utsatthet i olika former. En bra skolmiljö, en bra arbetsmiljö, en innehållsrik fritid och goda relationer till andra människor, som familj och vänner, är viktiga för hälsan. Levnadsvanor, som att röka, dricka alkohol och använda narkotika har betydelse för hälsan både här och nu och i ett längre perspektiv. Skolkompisar, vänner, familj, skol- och bostadsmiljö med mera påverkar också vilka val vi gör och hur vi mår.

I de fall myndigheter lämnat okommenterade tabeller hänvisar vi till respektive myndighet för frågor som rör innehållet i tabellerna.

Politikområde	Politikområdesmål	Indikator	Uppgiftslämnare
Folkhälsopolitik	Folkhälsan ska förbättras för de grupper i samhället som är mest eftersatta ur hälsosynpunkt	<ul style="list-style-type: none"> • Andel ungdomar som har psykiska och psykosomatiska symptom • Andel ungdomar i åldersgruppen 15–24 år som krävt sjukhusvård under året på grund av självmordsförsök, psykos, narkotikamissbruk eller alkoholkonsumtion • Andel ungdomar i åldersgruppen 15–24 år som avlidit under året • Andel verkställda aborter och födda barn av 13–24-åringar • Incidens av klamydiainfektioner i åldersgruppen 15–24 år 	Socialstyrelsen
Folkhälsopolitik	Folkhälsan ska förbättras för de grupper i samhället som är mest eftersatta ur hälsosynpunkt	<ul style="list-style-type: none"> • Andel 16–24-åringar, som uppger att de under de senaste tre månaderna blivit kränkta • Andel 16–24-åringar som uppger att de under de senaste 12 månaderna på fritiden rört och ansträngt sig kroppsligt mindre än två timmar per vecka • Andel 16–24-åringar med övervikt respektive fetma • Andel 16–24-åringar som uppger att de röker dagligen • Andel 16–24-åringar som uppger att de snusar dagligen • Andel 16–24-åringar med riskabel alkoholkonsumtion • Andel ungdomar i gymnasieskolans åk 2 som uppger att de använder narkotika • Andel 16–24-åringar med riskabelt spelbeteende 	Statens folkhälsoinstitut
Hälso- och sjukvårdspolitik	Vårdens kvalitet och tillgänglighet ska förbättras	<ul style="list-style-type: none"> • Tandvårdskonsumtion de senaste två åren bland ungdomar i åldersgruppen 15–19 och 20–24 år (ULF 15–24 år) 	Socialstyrelsen
Socialtjänstpolitik	Stärka skyddet för utsatta barn	<ul style="list-style-type: none"> • Andel barn och ungdomar 13–17 år som dygnsvårdats enligt SoL och LVU • Andel ungdomar i åldersgruppen 13–24 år som krävt sjukhusvård för våldsskador 	Socialstyrelsen

Politikområde	Politikområdesmål	Indikator	Uppgiftslämnare
Socialtjänstpolitik	Stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer	<ul style="list-style-type: none"> • Andel ungdomar i åldersgruppen 19–25 år som är eller bor i hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd 	Socialstyrelsen
Rättsväsendet	Den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Att minska brottsligheten och att öka människors trygghet	<ul style="list-style-type: none"> • Utsatthet för brott • Delaktighet i brott • Oro för brott 	Brottsförebyggande rådet
Bostadspolitik	Alla skall ges förutsättningar att leva i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar	<ul style="list-style-type: none"> • Andel unga, 16–25 år, som uppger att de trivs i bostadsområdet 	Boverket
Bostadspolitik	Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar	<ul style="list-style-type: none"> • Andel ungdomar, 13–18 år, som har eget rum • Andel unga, 16–25 år, som inte kan sova ostört på grund av yttre störningar 	Boverket
Arbetsliv	Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män	<ul style="list-style-type: none"> • Andelen sysselsatta som har lågt inflytande över sin arbetssituation • Andelen sysselsatta som har höga krav i arbetet • Andelen sysselsatta som varje vecka har möjlighet att lära nytt och utvecklas i arbetet • Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro • Anmälda arbetssjukdomar med sjukfrånvaro 	Arbetsmiljöverket
Utbildningspolitik	All utbildning skall genomsyras av principen om människors lika värde. Alla som arbetar i skolan har ett tydligt ansvar att aktivt förebygga och motverka alla former av kränkande behandling och att främja jämställdhet mellan könen	<ul style="list-style-type: none"> • Andel elever som anser att deras skola gör mycket för att förhindra mobbning och annan kränkande behandling • Andel elever som känner sig mobbade eller trakasserade av andra elever • Andel elever som känner sig mobbade eller trakasserade av sina lärare • Andel elever som anser att alla eller de flesta av lärarna behandlar flickor och pojkar lika 	Skolverket

Folkhälsopolitik

Socialstyrelsen har redovisat fem indikatorer som ger en lägesbild av ungas utsatthet för till exempel skador, dödsfall samt psykiska och psykosomatiska symptom. Ungdomsstyrelsen hänvisar till Socialstyrelsen för mer information om tabeller och diagram.

“Folkhälsan ska förbättras för de grupper i samhället som är mest eftersatta ur hälsosynpunkt”

Socialstyrelsen

- Andel ungdomar som har psykiska och psykosomatiska symptom.

Tabell 3.1. Andel ungdomar 13–18 år under 2003 som har psykiska och psykosomatiska symptom. Procent

Psykiska och psykosomatiska symptom	Pojkar	Flickor
Huvudvärk minst en gång i veckan	9,1	13,8
Ont i magen minst en gång i veckan	3,0	8,7
”Ofta nedstämd”	8,5	18,9

Källa: Statistiska centralbyrån, ULF.

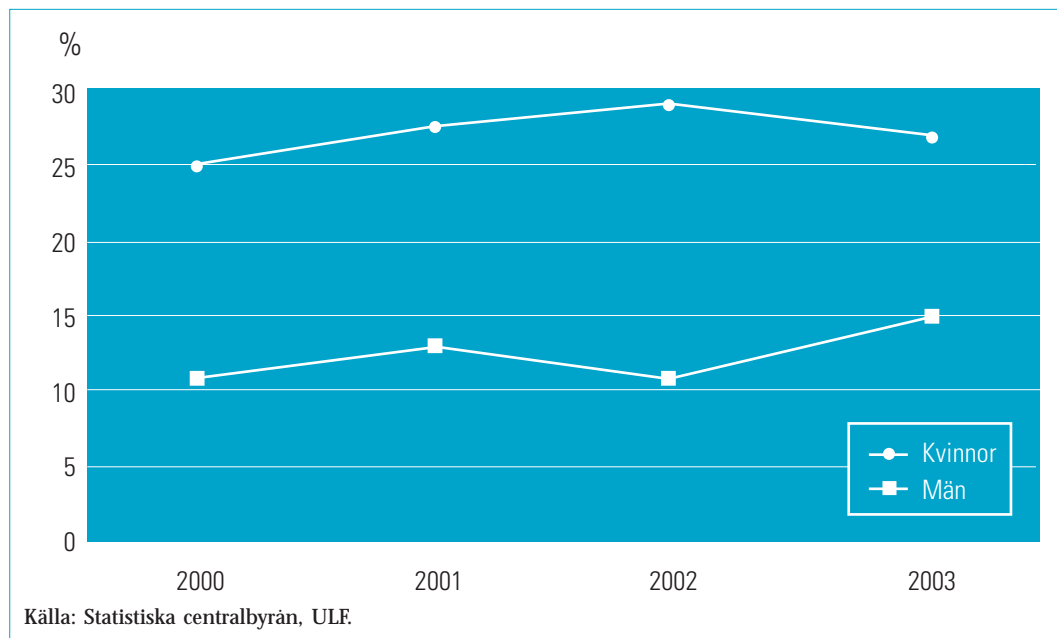

Diagram 3.1. Andel unga 16–24 år känner ängslan och oro. 2000–2003. Procent.

Socialstyrelsen

- Andel ungdomar i åldersgruppen 15–24 år som krävt sjukvård under året p.g.a. självmordsförsök, psykos, narkotikamissbruk eller alkoholkonsumtion.
- Andel ungdomar i åldersgruppen 15–24 år som avlidit under året.

Tabell 3.2. Andel ungdomar i åldersgruppen 15–24 år som krävt sjukhusvård under 2004 på grund av självmordsförsök, psykos, narkotikamissbruk eller alkoholkonsumtion

Andel ungdomar per 10 000 som vårdats på sjukhus åtminstone en gång för	Pojkar/män	Flickor/kvinnor
Självmordsförsök	11,7	19,6
Psykos	6,0	21,2
Alkoholintoxikation	20,7	13,6
Narkotikamissbruk	11,6	35,5

Källa: Socialstyrelsen, Patientregistret.

Tabell 3.3. Andel ungdomar i åldersgruppen 15–24 år som avlidit under 2003. Total dödlighet, dödlighet på grund av självmord, narkotikamissbruk samt trafikolyckor

Indikator angiven per 10 000 i befolkningen	Pojkar/män		Flickor/kvinnor		Båda könen	
	15–19 år	20–24 år	15–19 år	20–24 år	15–19 år	20–24 år
Självmordsdöd	0,8	2,1	0,6	1,0	0,7	0,7
Narkotikarelaterade dödsfall	0,2	0,9	0,2	0,2	0,2	0,6
Trafikdöd	1,4	1,7	0,8	0,5	1,1	1,1
Totalt	3,8	7,0	3,0	2,4	3,4	4,8

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret.

Socialstyrelsen

- Andel verkställda aborter och födda barn av 13–24-åringar.

Tabell 3.4. Andel verkställda aborter och födda barn av 13–24-åringar under 2004

	Flickor/kvinnor		
	13–14 år	15–19 år	20–24 år
Aborter per 1 000 kvinnor i respektive åldersgrupp	2,3	23,3	30,6
Födda per 1 000 kvinnor i respektive åldersgrupp	<0,1	5,8	47,1

Källa: Socialstyrelsen, Medicinska födelseregistret och Abortregistret.

Socialstyrelsen

- Incidens av klamydiainfektioner i åldergruppen 15–24 år.

Tabell 3.5. Incidens av klamydiainfektioner i åldergruppen 15–24 år under år 2004. Procent

Antal fall av klamydia per 1 000 invånare i befolkningen	Pojkar/män	Flickor/kvinnor
15–19 år	3,0	9,4
20–24 år	8,3	10,2
Totalt 15–24 år	5,8	9,8

Källa: Smittskyddsinstitutet.

Folkhälsopolitik

Statens folkhälsoinstitut har redovisat åtta indikatorer. Resultaten bygger på den nationella folkhälsoenkät som genomfördes för första gången 2004 och riktades till personer mellan 18 och 24 år. I 2005 års enkät sänktes åldern till 16 år. Därför redovisar Statens folkhälsoinstitut endast siffror från det året. Indikatorn för narko-tikaanvändning är hämtad från CAN:s (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupp-lysning) drogvaneeenkät. Tabellerna är okom-menterade och Ungdomsstyrelsen hänvisar till Statens folkhälsoinstitut för mer information om respektive ta-bell.

Statens folkhälsoinstitut

- Andel 16–24-åringar som uppger att de under de senaste tre månaderna blivit kränkta.

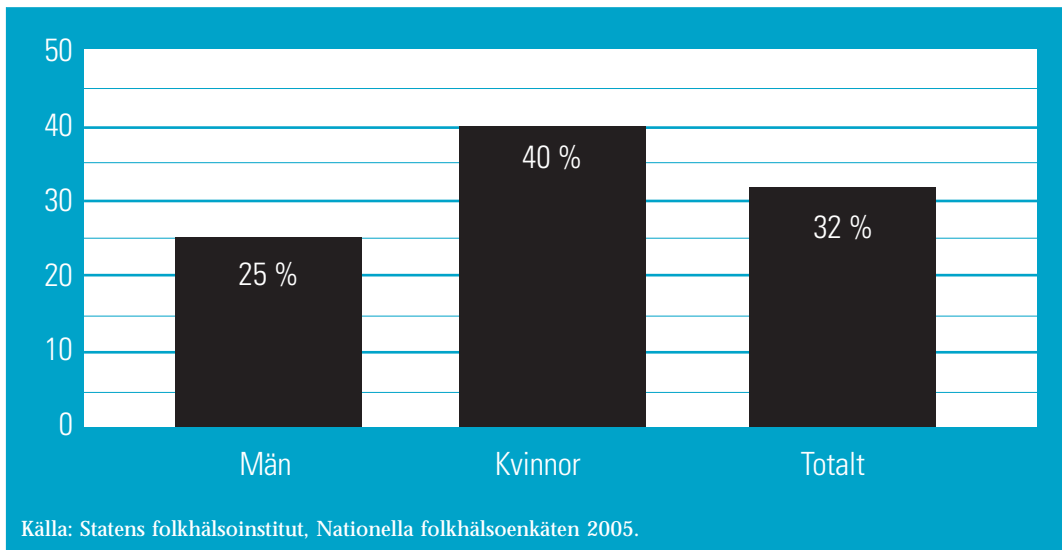

Diagram 3.2. Andel 16–24-åringar som uppger att de under de senaste tre månaderna blivit kränkta, 2005.⁸ Procent.

Statens folkhälsoinstitut

- Andel 16–24-åringar som uppger att de under de senaste 12 månaderna på fritiden rört och ansträngt sig kroppsligt mindre än två timmar per vecka.
- Andel 16–24-åringar med övervikt respektive fetma.

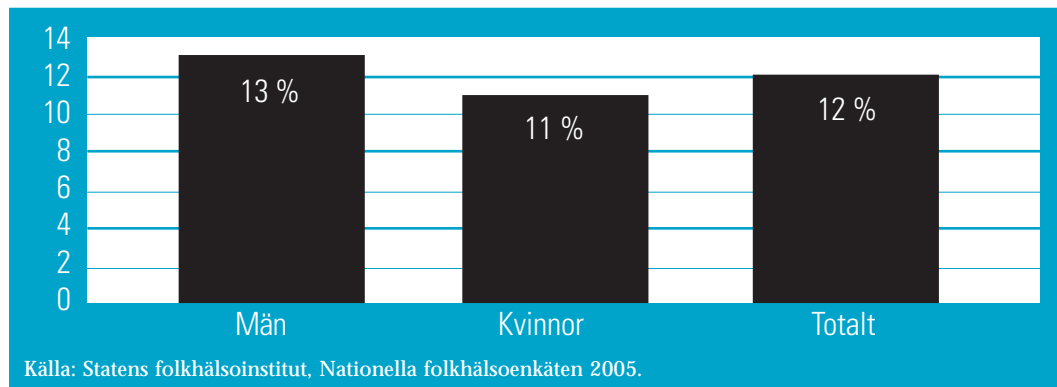

Diagram 3.3. Andel 16–24-åringar som uppger att de under de senaste 12 månaderna på fritiden rört och ansträngt sig kroppsligt mindre än två timmar per vecka,⁹ 2005. Procent.

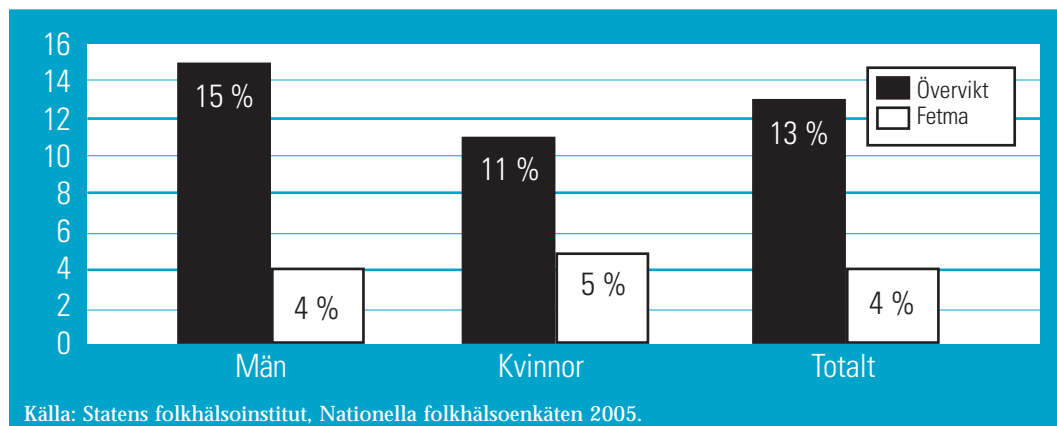

Diagram 3.4. Andel 16–24-åringar med övervikt respektive fetma, 2005. Procent.¹⁰

Statens folkhälsoinstitut

- Andel 16–24-åringar som uppger att de röker dagligen.
- Andel 16–24-åringar som uppger att de snusar dagligen.
- Andel 16–24-åringar med riskabel alkoholkonsumtion.
- Andel ungdomar i gymnasieskolans åk 2 som anger att de använder narkotika.
- Andel 16–24-åringar med riskabelt spelbeteende.

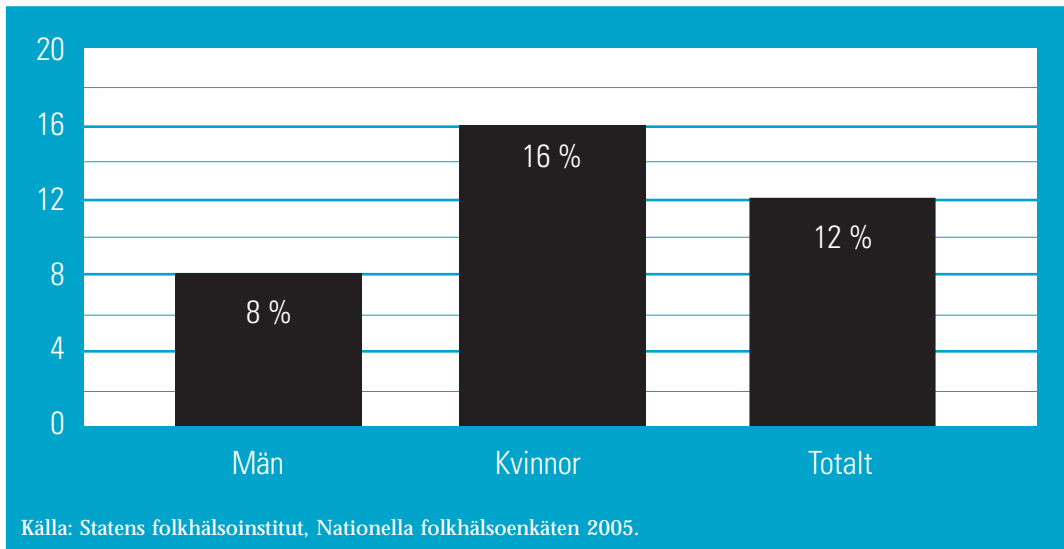

Diagram 3.5. Andel 16–24-åringar som uppger att de röker dagligen, 2005. Procent.

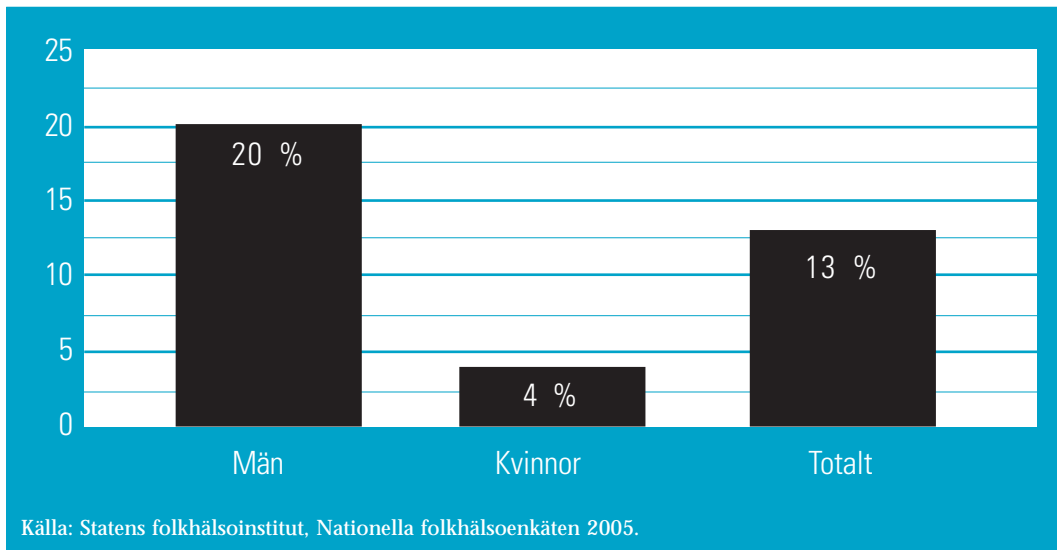

Diagram 3.6. Andel 16–24-åringar som uppger att de snusar dagligen, 2005. Procent.

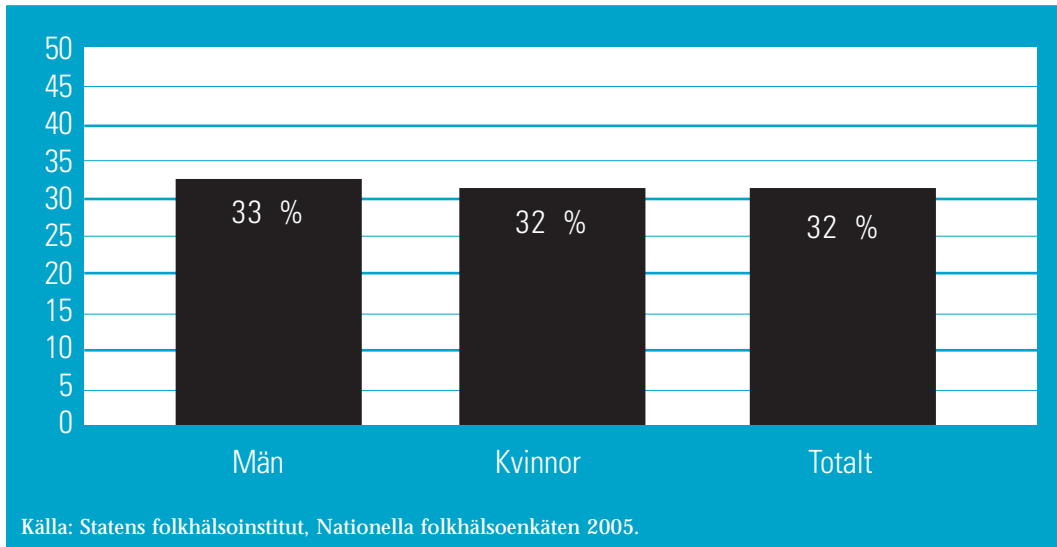

Diagram 3.7. Andel 16–24-åringar med riskabel alkoholkonsumtion,¹¹ 2005. Procent.

Tabell 3.6. Andelen elever som använt narkotika, andelen som fortfarande använder narkotika, samt andelen som använt narkotika under vårterminen. Gymnasiet, åk 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005¹²

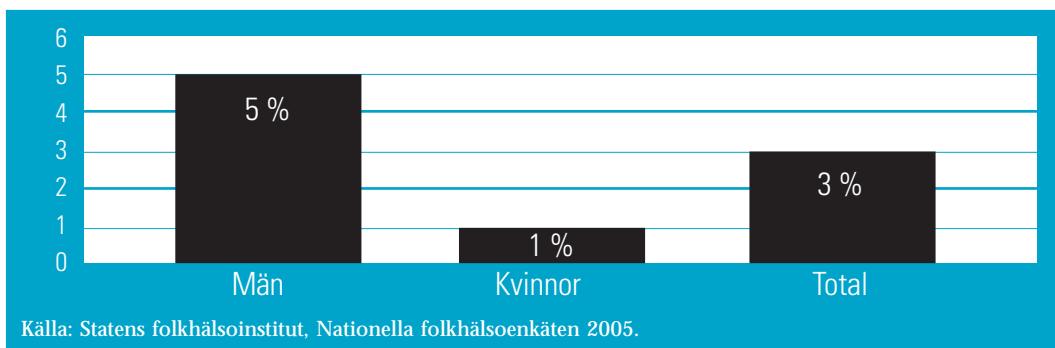
År	Har använt narkotika någon gång		Har använt narkotika senaste månaden	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2004	17	14	5	2
2005	17	13	6	3

Källa: CAN Skolelevers drogvanor.

Tabell 3.7. Erfarenheter av olika preparat. Gymnasiet, åk 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005

År	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Hasch	14	15	11	10
Marijuana	11	12	7	8
Amfetamin	2	2	2	2
Heroin som röks	0	0	1	0
Heroin som injiceras	0	0	0	0
Morfin eller likande	1	1	0	1
Kokain	1	1	1	1
LSD	1	1	1	0
Ecstasy	3	3	3	2
GHB	1	1	1	1
Annat	1	1	0	1

Källa: CAN Skolelevers drogvanor.

Källa: Statens folkhälsoinstitut, Nationella folkhälsoenkäten 2005.

Diagram 3.8. Andel 16–24-åringar med riskabelt spelbeteende,¹³ 2005. Procent.

Hälsa- och sjukvårdspolitik

Tandvårdskonsumtion de senaste två åren bland ungdomar i åldersgruppen 15–19 år och 20–24 år.

“Vårdens kvalitet och tillgänglighet ska förbättras”

Socialstyrelsen

- Tandvårdskonsumtion de senaste två åren bland ungdomar i åldersgruppen 15–19 och 20–24 år (ULF 15–24 år).

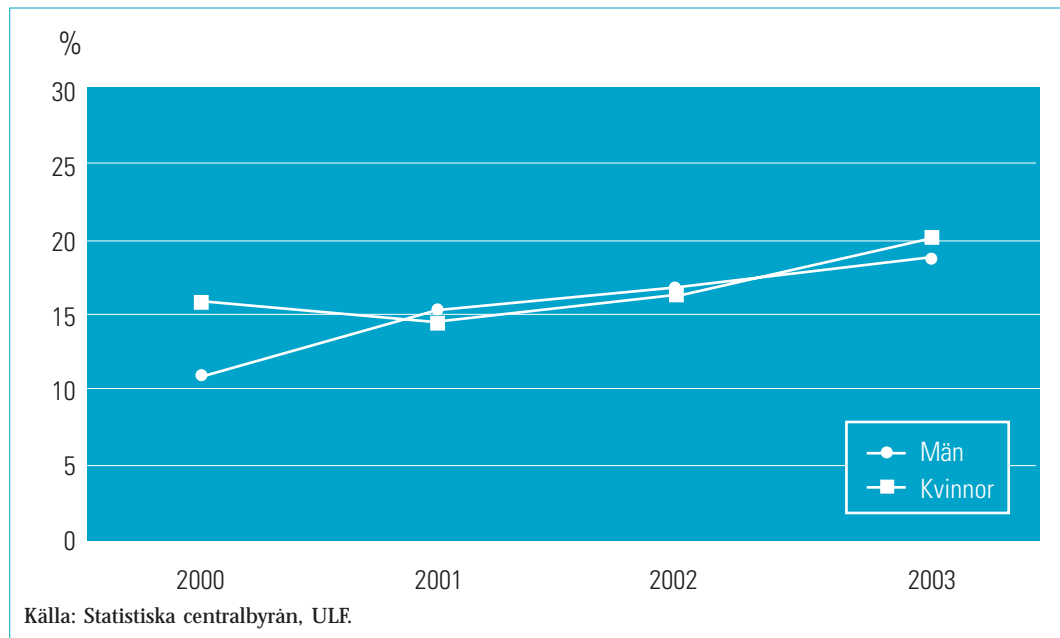

Diagram 3.9. Andel i åldern 20–24 år som inte har besökt tandläkare under de senaste två åren. Procent.

Socialtjänstpolitik

Statistiken innehåller placeringar som har beslutats enligt SoL eller LVU. Placeringar som socialtjänsten medverkat till utan biståndsbeslut ingår inte. Dygnsvårdsinsatser för barn och unga på grund av funktionshinder ingår inte i denna statistik.

”Stärka skyddet för utsatta barn”

Socialstyrelsen

- Andel barn och ungdomar 13–17 år som dygnsvårdats enligt SoL och LVU.

Tabell 3.8. Andel barn och ungdomar 13–17 år som dygnsvårdats enligt SoL och LVU

	Pojkar	Flickor	Totalt
Antal barn i åldern ¹⁾ 13–17 per 1 000 i befolkningen som hade pågående heldygnsvård den 1 november 2004	11,24	11,11	11,18
Antal barn i åldern ¹⁾ 13–17 per 1 000 i befolkningen som påbörjade heldygnsvård någon gång under 2004	4,96	6,27	5,60
Antal nyttillkomna ²⁾ barn i åldern ¹⁾ 13–17 år per 1 000 i befolkningen som påbörjade heldygnsvård någon gång under 2004	3,37	4,34	3,84
Andel (%) i de fem senaste födelsekohorterna som den 31 dec 2004 uppnått 18 års ålder och som varit placerad i vård utom hemmet någon gång mellan 13 och 17 års ålder ³⁾	0,88	0,75	0,81

Källa: Socialstyrelsen.

* Avser åldern den 31 december 2004.

** Med nyttillkomna avses barn/unga som under statistikåret blev placerade för vård utom hemmet enligt SoL eller för insats enligt LVU och som ej hade varit placerade för sådan vård eller insatser under de fem år som föregick statistikåret.

*** Avser åldern de datum då barnet fyller 13 respektive 18 år.

Socialstyrelsen

- Andel ungdomar i åldersgruppen 13–24 år som krävt sjukhusvård för våldsskador.

Denna indikator baseras på information från Patientregistret. Registret består av uppgifter från landets samtliga sjukhus om patienter som vårdats inneliggande. Varje vårdtillfälle utgör en egen post i registret. Vårddiagnoser sätts av

utskrivande läkare (en huvuddiagnos och upp till fem bidiagnoser). Vid skador sätts även upp till två e-diagnoser som beskriver skadans uppkomstsätt. Diagnoserna kodas enligt WHO:s ICD 10 klassifikation.

Tabell 3.9. Andel ungdomar i åldersgruppen 13–24 år som krävt sjukhusvård för våldsskador, 2004

Sjukhusvård per 10 000 i befolkningen	Pojkar/män	Flickor/kvinnor
13–18 år	7,8	2,3
19–24 år	16,9	2,9

Källa: Patientregistret.

Socialtjänstpolitik

Ekonomiskt bistånd som indikator för ungdomars ekonomiska levnadsförhållanden har vissa grundläggande problem. När andelen i arbetsmarknadsinsatser ökar minskar andelen som får ekonomiskt bistånd utan att de ekonomiska levnadsförhållandena förbättras.

”Stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer”

Socialstyrelsen

- Andel ungdomar i åldersgruppen 19–25 år som är eller bor i hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd.

I och med att ekonomiskt bistånd ges till hushåll och inte till individer kan också förändringar i genomsnittsåldern när ungdomar lämnar föräldrahemmet påverka tidstrender. Detta gör internationella jämförelser svårvärderade.

Statistiken avser ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd och livsföring i övrigt enligt 4 kap. 1 § samt i förekommande fall enligt 4 kap. 2 § i socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Tabell 3.10. Andel ungdomar i åldersgruppen 19–25 år som är eller bor i hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd. Procent

	Pojkar/män	Flickor/kvinnor
Andel ungdomar i åldern 19–25 år som bor i ett hushåll som någon gång under 2004 erhållit ekonomiskt bistånd	11,3	10,4

Källa: Socialstyrelsen.

Rättsväsendet

För närvarande finns två källor tillgängliga som tar upp ungdomars utsatthet för brott. Den första är Brå:s återkommande självdeklarationsundersökning om delaktighet i och utsatthet för brott bland elever i årskurs nio. Den andra är SCB:s årliga undersökning om levnadsförhållanden, som bland annat avser frågor om offer för vålds- och egendomsbrott särredovisat för åldersgruppen 16–24 år.

*”Den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet.
Att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.”*

Brottsförebyggande rådet

- Utsatthet för brott.

Enligt Brå är en tredje möjlig indikator Socialstyrelsens dödsorsaksstatistik, där det går att ta fram särredovisade uppgifter för vissa ålderskategorier, men andelen unga som dör till följd av våld är för få för att kunna tjäna som en indikator under kortare intervall. För unga och utsatthet för våld finns Socialstyrelsens indikator över andel ungdomar 13–24 år som har krävt sjukhusvård för våldsskador. Den kan dock vara missvisande eftersom många misshandelsfall hamnar i öppenvården där ingen sådan statistik förs.

Utsatthet för brott enligt Brå:s niondeklassundersökning

Brå:s niondeklassundersökning genomförs vartannat år och finns senast redovisad för 2003. Totalt deltog 6 692 elever i undersökningen, att jämföra med 8 203 stycken 2001 och 6 033 stycken 1999.

Andelarna som uppger att de har utsatts för brott i 2003 års undersökning är i stort sett oförändrade jämfört med 2001 års undersökning, liksom jämfört med i de tidigare undersökningarna. Omkring en tredjedel (31 procent) uppger att de har utsatts för stöld det senaste året, vilket är ungefär detsamma för såväl 2001 som 1999. Andelen som har utsatts för lindrigare respektive grövre våld ligger på 23 respektive 6 procent 2003, vilket i båda fallen är en ökning på 1 procentenhet jämfört med 2001. Andelen som utsatts för allvarigare hot låg 2003 på 12 procent, som är 2 procentenheter högre än 2001. Jämfört med 1999, 1997 och 1995 är utsattheten för våld tämligen konstant.

År 2003 liksom tidigare är utsatts pojkar i årskurs nio i större utsträckning för brott än flickor, både när det gäller stöld och våld. De enda undantagen är plånboksstöld och hot, där flickor 2003 uppger en lika hög utsatthet som pojkar.

Störst är könsskillnaden när det gäller utsatthet för grövre våld, där 8 procent av pojkarna och 4 procent av flickorna har blivit utsatta. Skillnaderna mellan könen har överlag inte förändrats nämnvärt när 2003 jämförs med de tidigare åren.

När det gäller vilka typer av stöld eller våldsbrott som ungdomarna har utsatts för finns två noterbara tendenser i utvecklingen. Det ena är att pojkar i minskande utsträckning utsätts för cykelstöld. Denna trend fortsatte 2003. Den andra trenden är en svag förändring i var ungdomarna utsätts för våld. En svag tendens till ökning finns i fråga om andelen som har blivit utsatta på skolan, skolgården eller annan offentlig umgängesplats, medan det finns en svag minskning när det gäller andelen som har blivit utsatta på kommunikationsmedel, i bostaden hemma eller hos annan. Även denna trend fortsatte 2003.

Utsatthet för brott enligt SCB:s offerundersökning

SCB:s offerundersökning genomförs varje år och finns senast redovisad för 2004 (för egendomsbrott endast till och med 2003). Under 2004 intervjuades närmare 800 personer i åldrarna 16–24 år om utsatthet för olika typer av brott. Dessa personer är utvalda och "viktade" på så sätt att deras svar ska ge en representativ bild för 16–24-åringar i landet generellt sett.

SCB:s senaste undersökningar visar att en svag trend mot att en mindre andel unga, 16–24 år, uppger sig vara utsatta för stöld och skadegörelse, vilket är en trend som fortsatte 2004. Andelen utsatta för våld över huvud taget eller hot är dock tämligen konstant jämfört med tidigare år. Totalt uppger 15 procent av 16–24-åringarna 2004 att de utsatts för något våld eller hot och 35 procent (2003) för någon stöld eller skadegörelse.¹⁴ Det senare är en minskning med

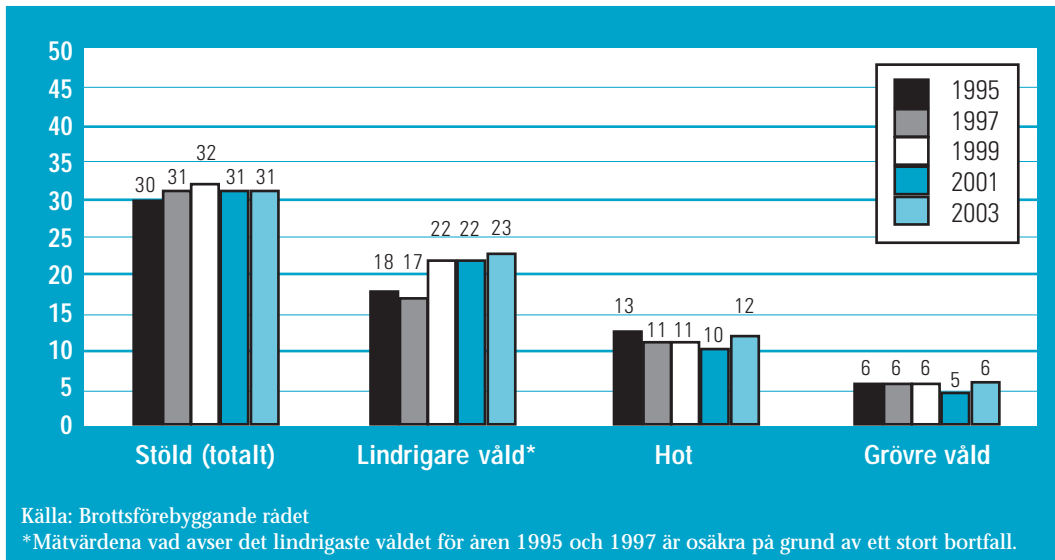

Diagram 3.10. Andelen ungdomar i årskurs nio som uppger att de utsatts för stöld, hot och våld 1995, 1997, 1999, 2001 och 2003. Procent.

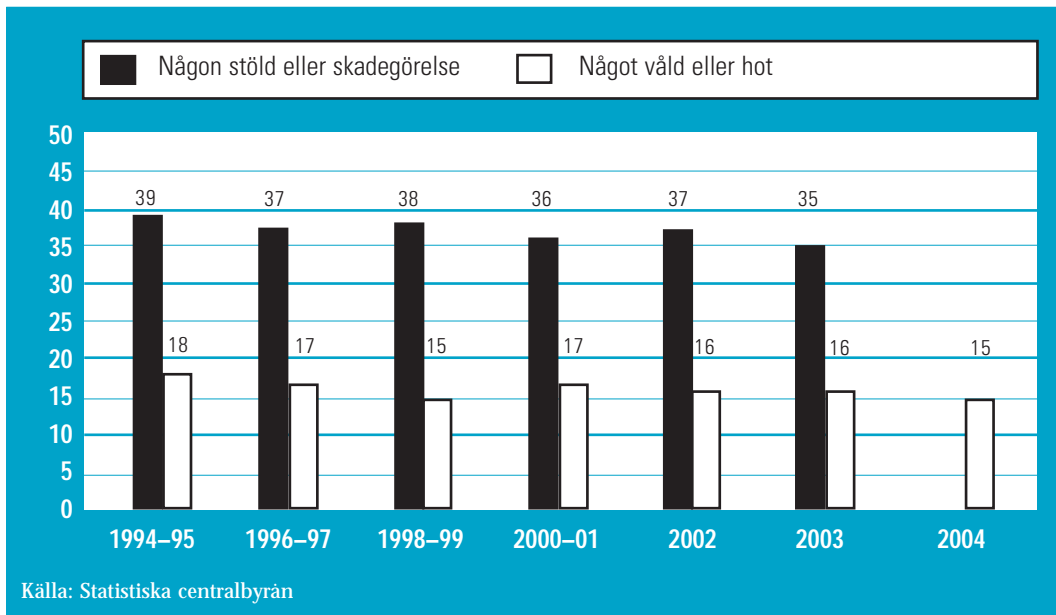

Diagram 3.11. Andel 16–24-åringar utsatta för stöld och/eller skadegörelse respektive våld och/eller hot åren 1994–2004. Procent.

2 procentenheter jämfört med 2002 – och med 4 procentenheter sedan 1994 och 1995. En svag tendens till minskning för andelen utsatta för våld eller hot kan skönjas. En närmare granskning av statistiken visar att det främst är inom kategorin utsatthet för gatuvåld eller hot som det sedan 1996 och 1997 finns en successiv svag minskning.

Minskningen i utsatthet för skadegörelse eller stöld gäller främst männen, vilket innebär att skillnaderna mellan män och kvinnor 2004 är små när det gäller stöld och skadegörelse. Även minskningen i utsatthet för gatuvåld gäller främst männen. Liksom bland elever i årskurs nio är det dock större andelar män än kvinnor som är utsatta för våld av samtliga slag.

SCB:s offerundersökning visar alltså, till skillnad från niondeklassundersökningen, på en

viss minskning i utsatthet för brott bland unga. Skillnaderna mellan 2004 och föregående år är förvisso små, men de är ett led i en längre trend. Att denna utveckling framträder i SCB:s offerundersökning – och inte i Brå:s niondeklassundersökning – kan ha att göra med att respondenterna i SCB:s undersökning är äldre och inte i lika hög grad utsätts för brott i skolmiljö. I stället påverkas SCB:s respondenter rimligen i större utsträckning av hur ofta hushållen utsätts för inbrottsstölder och liknande, som är en typ av brott där anmälningarna minskat på senare år. Utsattheten för våld i niondeklassundersökningen visade en svag tendens mot att mer koncentrera sig till skolmiljön. En möjlig tolkning är därför att det utanför, men inte i skolmiljön, finns en något minskad andel ungdomar som har blivit utsatta för brott.

Brottsförebyggande rådet

- Delaktighet i brott.

En huvuduppgift för kriminalpolitiken är att förhindra att barn och ungdomar hamnar i kriminalitet. Den indikator som för närvarande finns tillgänglig för att mäta omfattningen och utvecklingen av ungdomars brottslighet är Brå:s återkommande självdeklarationsundersökningar av delaktighet i och utsatthet för brott bland elever i årskurs nio. Som ett komplement till denna indikator kan även statistik över antalet ungdomar som är lagförda för brott användas, då med beaktande av de begränsade möjligheter att dra slutsatser om delaktighet i brott som denna källa ger.

Delaktighet i brott enligt

Brå:s niondeklassundersökning

I den senaste niondeklassundersökningen från 2003¹⁵ uppger cirka 61 procent av eleverna att de har deltagit i brott (stöld, våld, skadegörelse eller narkotika) minst en gång under den senaste tolv månadersperioden. Denna andel är i princip oförändrad i jämförelse med den närmast föregående undersökningen 2001, då 62 procent av eleverna uppger att de hade deltagit i brott.

Sett i ett längre perspektiv, sedan den första genomförda niondeklassundersökningen 1995, har dock andelen ungdomar som har deltagit i brott minskat totalt sett. Minskningen rör till stor del stöldrelaterade brott (främst stöld från

skola och i butik) och skadegörelse (främst klotter och vandalism), medan delaktighet i våldsrelaterade handlingar eller narkotikabrott varierat kring förhållandevis konstanta nivåer sedan 1995.

Till de brott som eleverna i årskurs nio i störst utsträckning uppger att de har deltagit i hör olika former av stöldrelaterade handlingar, följt av skadegörelserelaterade handlingar. År 2003 uppger drygt hälften (55 procent) att de begått minst en stöldhandling¹⁶ under det gångna året, vilket är en oförändrad nivå jämfört med den föregående undersökningen 2001. En tredjedel uppger att de hade deltagit i någon form av skadegörelse. Den minskning i stölddeltagande som uppvisas över tid gäller såväl de vanligare och lindrigare handlingarna som stöld från skolan och snatteri i butik, som de mer ovanliga men allvarligare som inbrott och stöld ur och från bil. För skadegörelsens del gäller den minskande trenden framför allt vandalism och klotter, som är de vanligaste formerna av skadegörelse som undersökningarna berör.

Delaktighet i våldsbrott är mindre vanligt än stöld och skadegörelse, men vanligare än narkotikabrott. År 2003 uppger 10 procent av eleverna att de har deltagit i någon form av våldshandling, medan 8 procent uppger att de har befattat sig med narkotika på något sätt. Till de vanligaste våldshandlingarna hör att med av-

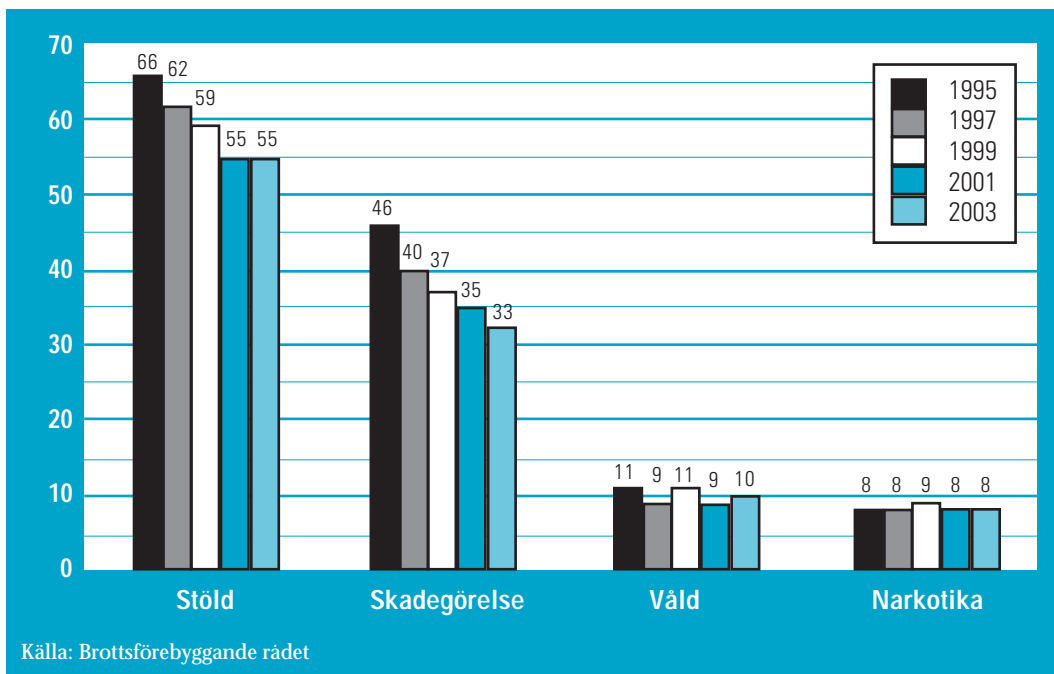

Diagram 3.12. Andelen ungdomar i årskurs nio som uppger att de har deltagit i brottsliga handlingar, 1995, 1997, 1999, 2001 och 2003. Procent.

sikt ha slagit någon (6 procent). Mindre vanligt är våld med tillhygge (2 procent), hot om våld för att få pengar eller andra värdesaker (3 procent) samt väskryckning (2 procent).¹⁷ När det gäller narkotika är den vanligaste erfarenheten att ha rökt hasch eller marijuana (7 procent). Betydligt ovanligare är att man uppger sig ha sålt narkotika (1–2 procent). Fördelningen mellan olika vålds- och narkotikarelaterade handlingar har, liksom det totala deltagandet, inte förändrats nämnvärt över tid.

Det är vanligare att pojkar än flickor uppger sig ha deltagit i brott (67 procent jämfört med 55 procent 2003). Skillnaderna i delaktighet mellan pojkar och flickor är dock mindre för de mer vanliga brottsliga beteendena, som stöld-

relaterade handlingar (62 respektive 49 procent) och skadegörelse (40 respektive 26 procent), än för våldsrelaterade handlingar (14 respektive 6 procent). Generellt sett gäller att ju allvarigare och ovanligare brott, desto större är skillnaderna mellan könen. Skillnaderna i brottsdeltagande mellan pojkar och flickor är tämligen likartade över tid, åtminstone under den tidsrymd som undersökningarna berör.

Tabell 3.11. Andelen pojkar respektive flickor i årskurs nio som uppger att de har deltagit i olika brottsliga handlingar, 1995, 1997, 1999, 2001 och 2003. Procent

	Pojkar					Flickor				
	1995	1997	1999	2001	2003	1995	1997	1999	2001	2003
Stöld	73	67	65	61	62	59	56	52	49	49
Skadegörelse	53	47	44	44	40	38	31	29	27	26
Våld	16	13	16	14	14	6	5	6	5	6
Narkotika	9	10	11	9	9	7	7	8	8	8

Källa: Brås självdeklarationsundersökning

Tabell 3.12. Lagförda pojkar och flickor, efter ålder och huvudbrott. Antal 2004 och procentuell förändring jämfört med 2003

	15–17 år				18–20 år				21–24 år			
	Pojkar		Flickor		Pojkar		Flickor		Pojkar		Flickor	
	Antal	Förändring (%)	Antal	Förändring (%)	Antal	Förändring (%)	Antal	Förändring (%)	Antal	Förändring (%)	Antal	Förändring (%)
SAMTLIGA BROT	9 408	2	3 739	22	9 209	2	1 907	8	11 664	-1	1 839	4
Brott mot person	1 606	0	316	-7	1 296	8	127	-7	1 315	3	108	17
Misshandel, grov misshandel	1 153	-4	256	-4	972	9	104	-5	970	2	81	19
Tillgreppsbrott	2 902	4	2 351	28	2 156	7	860	19	2 121	-3	750	5
Stöld, grov stöld	1 124	11	347	5	1 073	15	229	11	1 040	-6	268	0
Snatteri	1 102	12	1 969	35	561	10	609	26	709	9	463	9
Skadegörelse	762	18	80	21	492	1	51	21	387	3	23	-23
Narkotikastrafflagen	423	12	132	6	1 254	13	269	2	1 900	8	341	20
Ringa narkotikabrott	366	8	125	6	1 074	20	246	4	1 481	15	293	22
Trafikbrottslagen	1 874	-2	130	10	1 577	-2	170	14	2 360	-3	201	-3
Olovlig körning	1 555	-2	70	3	831	-4	84	-3	1 282	-1	110	-13

Källa: Brottsförebyggande rådet

Ungdomar, 15–24 år, lagförda för brott

Ungdomar som är lagförda för brott är ingen självklar indikator när det gäller utvecklingen av ungas brottslighet. Antalet som är lagförda är bland annat beroende av vilka prioriteringar och vilken kapacitet som finns inom rättsväsendet. För att bedöma vissa allvarigare brottstyper, brottstrukturen och förändringar över längre tidsperioder anses den dock vara användbar.¹⁸

År 2004 lagfördes sammanlagt drygt 37 800 personer i åldrarna 15–24 år. I jämförelse med 2003 är det en ökning för hela åldersgruppen med 3 procent. Den större delen av ökningen återfinns i gruppen 15–17 år (se nedan), som utgör en dryg tredjedel av samtliga lagförda upp till 24 år. Det ökade antalet lagförda 15–17-åringar kan i sin tur till stor del förklaras av ett ökat antal flickor som lagförs för snatteri. Mel-

lan 2003 och 2004 ökade denna typ av lagföringar bland flickorna med 35 procent, motsvarande drygt 500 lagföringar.

En annan typ av lagföringar som ökat något bland unga 2004 jämfört med 2003 är att unga män i åldrarna 18–24 år lagförs för narkotikabrott, främst ringa brott. När det gäller övriga brottstyper har det, såväl i fråga om de yngre som i fråga om de äldre ungdomarna, endast skett små förändringar i jämförelse med året innan.

Tabell 3.13. Andelen lagförda ungdomar 1995–2004, efter huvudbrott, ålder och kön. Procent

Huvudbrott ¹⁹	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
15–17 år										
Brott mot person	14	14	13	14	16	17	17	16	16	15
Tillgreppsbrott	46	45	48	50	46	40	38	35	38	40
Skadegörelsebrott	6	6	7	6	6	7	7	6	6	6
Narkotikabrott	1	2	2	2	3	4	4	4	4	4
18–20 år										
Brott mot person	14	14	12	13	13	13	13	12	12	13
Tillgreppsbrott	33	33	34	34	30	28	25	24	25	27
Skadegörelsebrott	6	6	5	4	4	5	5	5	5	5
Narkotikabrott	3	5	8	8	8	10	12	12	13	14
21–24 år										
Brott mot person	11	12	9	11	11	11	11	11	10	11
Tillgreppsbrott	22	23	24	23	22	21	20	19	21	21
Skadegörelsebrott	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Narkotikabrott	4	6	8	9	10	12	13	13	15	17

Källa: Brottsförebyggande rådet

Över längre tid, och i likhet med antalet vuxna lagförda personer, har dock antalet lagförda ungdomar minskat. Denna minskning har emellertid, sett till antalet lagförda per 100 000 i medelbefolkningen, inte varit lika stark för de allra yngsta lagöverträdarna i åldrarna 15–17 år som för lagförda ungdomar i de övriga åldersgrupperna, 18–20 år respektive 21–24 år. Generellt sett är det under den senaste tioårsperioden som lagförda för tillgreppsbroten har minskat, samtidigt som lagföringar rörande ringa narkotikabrott har ökat och brott mot person, däribland misshandel av normalgraden, har legat på en relativt konstant nivå.²⁰

När det gäller påföljder kan drygt hälften av uppgången bland de yngsta lagöverträdarna (15–17 år) från 2003–2004 tillskrivas ungdomar som har fått strafföreläggande. Denna lagföringstyp ökade med drygt 490 personer,

eller 10 procent, 2004 jämfört med året innan, vilket delvis kan förklaras av det för året ökade antalet snatterilagföringar. Men det ökade antalet lagförda i åldersgruppen 15–17 år omfattar även de som har dömts i domstol (en ökning med cirka 100 personer eller 2 procent), samt meddelats åtalsunderlåtelse (en ökning med cirka 250 personer eller 9 procent). Bland dem som åtalades och dömdes bland de yngsta lagöverträdarna 2004 utgjorde vård inom socialtjänst, följt av böter de vanligaste påföljderna. År 2004 dömdes 115 ungdomar till sluten ungdomsvård som huvudpåföljd. Inga större förändringar kan dock noteras för de utdömda påföljderna under året. Över tid har dock andelen 15–17-åringar som har fått åtalsunderlåtelse minskat, samtidigt som de som har dömts i domstol har ökat. Andelen strafförelägganden har legat på en jämn nivå.

Tabell 3.14. Antalet lagförda ungdomar 2004, efter huvudpåföljd, ålder och kön, samt procentuell förändring i jämförelse med antalet lagförda 2003

	15–17 år		18–20 år		21–24 år	
	Antal	Förändring %	Antal	Förändring %	Antal	Förändring %
SAMTLIGA PÅFÖLJDER	13 147	7	11 116	3	13 503	-1
DOMAR	5 014	2	5 889	4	7 382	0
Fängelse	8	60	858	12	1 994	0
Sluten ungdomsvård	115	17	30	100
Skyddstillsyn	155	-13	1 085	3	927	-7
Villkorlig dom	123	7	1 357	2	1 583	1
Vård inom socialtjänsten	2 416	4	241	8
Böter	2 144	0	2 035	4	2 536	4
STRAFFÖRELÄGGANDE	5 244	10	4 103	5	4 371	-2
ÅTALSUNDERLÅTELSE	2 889	9	1 124	-4	1 750	-2

Källa: Brottsförebyggande rådet.

Det ökade antalet lagföringar i åldrarna 18–20 år fördelar sig i sin tur i lika delar på personer som har dömts i domstol respektive fått strafföreläggande av åklagare (cirka 220 domar respektive cirka 190 strafförelägganden). Bland påföljderna som har dömts ut i domstol kan en ökning av antalet som dömts till fängelse i jämförelse med året innan noteras (90 personer eller 12 procent). I åldersgrupperna 18–20 och 21–24 år är den långsiktiga utvecklingen en ökning av andelen som har meddelats åtalsunderlåtelse och dömts i domstol, medan andelen som har erhållit strafföreläggande minskat.

Brottsförebyggande rådet

• Oro för brott.

Den indikator som för närvarande finns tillgänglig när det gäller ungdomars oro och otrygghet för brott är SCB:s årliga levnadsnivåundersökning inom området säkerhet och trygghet. I denna undersökning tillfrågas varje år ett urval av omkring 1 000 personer i åldrarna 16–24 år om oro för inbrott i bostaden och om de har avstått från att gå ut på kvällen av oro för att bli utsatt för våld. Senaste redovisningen av den förra frågan finns för 2003 och för den senare frågan för 2004.

I fråga om inbrott i bostaden anger nära nog exakt samma andel 2003 (13 procent) som 2002 att de känner oro för att bli utsatt. På lite längre sikt har det dock skett en minskning. År 1992 och 1993 uppgav 17 procent att de kände oro för inbrott i bostaden. När det gäller att ha avstått från att gå ut på kvällen av oro för våld har andelarna legat tämligen konstant de senaste åren, men är nu något högre jämfört med under mitten av 1990-talet. År 2004 uppgav närmare 15 procent att de har avstått från att gå ut, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2003.

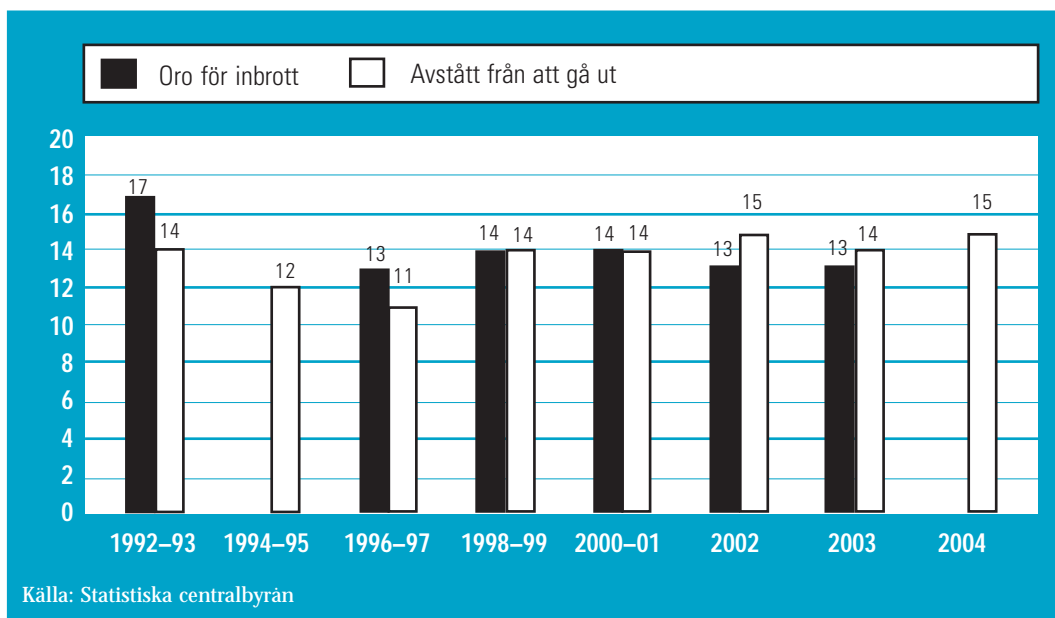

Diagram 3.13. Andelen 16–24-åringar som i SCB:s offerundersökningar uppgett att de känt oro för inbrott i bostaden respektive avstått från att gå ut på kvällen av rädsla för våldsbrott, år 1992–2004. Procent.

Skillnaderna mellan män och kvinnor i åldrarna 16–24 år är stora när det gäller att ha avstått från att gå ut på kvällen på grund av oro för våld – och tenderar att bli något större över tid. År 2004 uppgav 24 procent av kvinnorna jämfört med 6 procent av männen att de har avstått från att gå ut. Motsvarande siffror 1994 och 1995 var 19 respektive 5 procent. Även när det gäller oro för inbrott i bostaden ligger kvinnorna högre än männen (16 procent jämfört med 10), dock utan någon tendens till att skillnaderna förändras över tid.

Både män och kvinnor i åldrarna 16–24 år oroar sig generellt sett mindre för inbrott i bostaden än äldre personer. Däremot har både män och kvinnor i åldrarna 16–24 år i högre grad än de närmast högre åldrarna, 25–34-åringarna och 35–44-åringarna, avstått från att gå på kvällen. I åldrarna över 44 år har dock en större andel än motsvarande andel ungdomar avstått från att gå ut på kvällen. Det är alltså bland de yngsta och de äldsta i befolkningen som störst andel personer uppger att de har avstått från att gå ut kvällstid på grund av oro för våld.

Bostadspolitik

Boverket har lämnat en indikator till Ungdomsstyrelsen inom huvudområdet hälsa och utsatthet: Andel unga (16–25 år) som uppger att de trivs i bostadsområdet. Denna indikator har SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden (ULF) som datakälla. Frågan ställs endast i samband med den fördjupning av boendestatistiken som äger rum vart åttonde år. Den senaste fördjupningen ägde rum 1999 och nästa fördjupning beräknas äga rum 2006–2007. Eftersom Boverket anser att det är av betydelse att kunna följa upp ungdomars trivsel i sitt bostadsområde och att det på sikt är önskvärt att kunna göra detta med tätare intervall har myndigheten valt att ta med denna indikator trots att den i dagsläget inte är möjlig att följa upp varje år.

”Alla skall ges förutsättningar att leva i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar”

Boverket

- Andel unga, 16–25 år, som uppgett att de trivs i bostadsområdet.

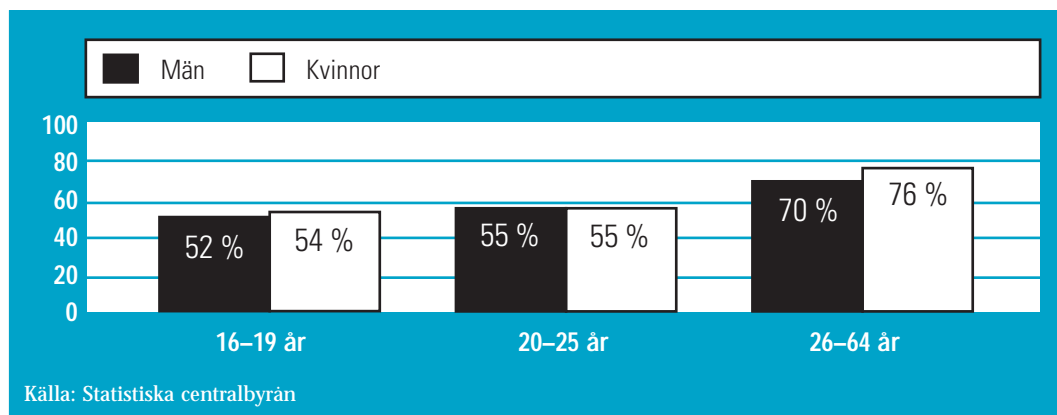

Diagram 3.14. Andel individer, 16–64 år, som trivs mycket bra i bostadsområdet 1999. Procent.

UNG IDAG 2006

En beskrivning av ungdomars villkor

Ungdomsstyrelsen har i *Ung idag 2006* sammanställt indikatorer som belyser ungdomars levnadsvillkor. Sammanställningen bygger på tolv myndigheters uppföljningar och redovisningar av ungdomars villkor. Detta är den första uppföljningen av indikatorer inom det nya systemet för uppföljning av den nationella ungdomspolitikerna.

Genom den ungdomspolitiska propositionen *Makt att bestämma – rätt till välfärd* beslutade riksdagen om två övergripande mål för den nationella ungdomspolitikerna: ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och verklig tillgång till makt.

I *Ung idag 2006* redovisar Ungdomsstyrelsen myndighetens sammanställning och reflektioner kring ungdomars levnadsvillkor och lämnar förslag på utvecklingsområden inför kommande uppföljningar.

